

1975 JAN 13
665.7

Hétfői Hírek

Múltörző lángocskák

Tizennégy férfi — „korelnökök” a 73 éves Fekete Ferenc — kel útra napról napra napnyugta előtt, hogy sorra felgyújtsa Budapest 575 gázlámpáját. (Ennyi maradt meg máig a fővárosban.) Mindig akad nézőjük, főleg az idősebb korosztályból; figyelik, mint gyúlnak fel, előbb csak pislákolva, a halványsárga lángocskák. A lámpagyújtogatók — a Fővárosi Gázművek közvilágítási üzemének dolgozói — ezután hazamennek, de még a kakasszó előtt újból kézbe veszik a táskát, benne elmaradhatatlan szerszámokkal, az összecukható bottal, és mennek oltani. Ők őrzik egy részét a múltnak, amely itt maradt az egykori Budapestből.

Vár, Óbuda

A gázvilágítás csaknem százhusz éve, 1856-ban született a fővárosban, amikor kiderült, nem adnak elég fényt a házakon levő falikeros olajmécsesek, petróleumlámpák, jobb közvilágítást kell teremteni. A kiírt pályázatot egy osztrák cég nyerte el: évente 800 gázlámpa felállítását vállalták, és azt, hogy létrehozzák a világítás ipari „hátterét”, az Óbudai Gázgyárat. A második világháború előtt még 25 ezer gázlámpa világított a fővárosban, és 120 lámpagyújtogató indult el esténként körútjára. Éjszaka bent aludtak az őrhelyen, itt éjfél előtt ébresztették őket, akkor kis lángra vették a lámpákat, majd pirkadatkor oltották. A háború után még mindig tizezer gázlámpája volt Budapestnek, de aztán fokozatosan kiszorította őket a villany. Végül csak ez az 575 maradt. Szépitőnek, hangulategyesítőnek.

A 70–80 kilós, öntött vasból készült, 2 méter 20 centi magas gázlámpákból a

Tizennégyen gondozzák Budapest utolsó 575 gázlámpáját

legtöbb — 150 — a Vár utcáiban áll. A Palota úton, a Szabó Ilona utcában, a Hunyadi János úti vároldalon, a Hunfalvy utcában és az Apostol utcában 25 méterenként világítanak a műemlékszámba menő lámpák. A Halászbástyán mindössze kettő maradt belőlük: lépcsőket, várfalat kellene bontani, hogy visszaállítsák a többi.

Óbuda a másik „gázlámpa-rezervátum”: az Arpád-hídtől a Filatori gátig szezélyezik a Duna-partot. A Császár-fürdő kertjében nyolc lámpa szórja hangulatos fényét, és nemsokára még tízet kap a fürdő környéke. Több lámpa nincs is Budán. A Fénybrigád — mert ezt a nevet választották maguknak a tizennégyek — a Széchenyi rakparton, a Műegyetem előtti részen nemrég vágott le, oltott ki örökre harmincyolcat. Ugyanezt tették a metróépítés előtt a Bem rakpartakkal.

Pesti oldal

A pesti Duna-parton már mutatóban sincs gázlámpa: nemrég kondult meg fejük felett a lélekharang a Parlamenttől a Jászai Mari térig terjedő szakaszon. Azonban gázlámpa-birodalom még a Városliget és az Alatkert. Esténként százhetvenet gyújtanak itt meg, és százal világítanak a Kerepesi temető Salgótarjáni út

felőli oldalán is, egészen az MTK-pályáig. A Köztársaság téren, a Fővárosi Gázművek környékén, kegyeletből, színtől őrzik néhányat. Nemrég döntés született: amíg Budapest gázszolgáltatás lesz, addig meghagynak 375 gázlámpát „mutatóba, emlékként és emlékeztetőként városunk közvilágításának egykori úttörőire”. A gyújtás és oltás ma is z 1856-os szabályzat által megállapított időpontban történik. Most például, a tél első felében, február 6-ig 16 óra 20 perckor gyújtanak és 6 óra 45 perckor oltanak a Fénybrigád tagjai.

Kocsis Éva